

”Kunhan se liittyy ammattiin”:

liiketalouden opiskelijoiden käsityksiä äidinkielestä oppiaineena ja
oppiaineen alakohtaisuudesta

Kandidaatintutkielma
Laura Parviainen
Suomen kieli
Kielten laitos, Jyväskylän yliopisto
2016

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty	Laitos – Department
Humanistinen tiedekunta	Kielten laitos
Tekijä – Author	
Parviainen Laura	
Työn nimi – Title	
”Kunhan se liittyy ammattiin” : liiketalouden opiskelijoiden käsityksiä äidinkielestä oppiaineena ja oppiaineen alakohtaisuudesta	
Oppiaine – Subject	Työn laji – Level
Suomen kieli	Kandidaatintutkielma
Aika – Month and year	Sivumäärä – Number of pages
Toukokuu 2016	22 + liite
Tiivistelmä – Abstract	
<p>Tässä tutkielmassa on selvitetty liiketalouden opiskelijoiden suhtautumista äidinkielen oppiaineena ja oppiaineen alakohtaisuuteen. Tarkoituksena oli saada käsitys, mitä äidinkielen opetussuunnitelman osa-alueita opiskelijat pitävät hyödyllisenä sekä miten ja kuinka paljon opiskelijoiden mielestä alakohtaisuus äidinkielen opinnoissa näyttäytyy. Tutkimuksen kohderyhmäksi valikoituivat juuri liiketalouden opiskelijat tasaisen sukupuolijakauman ja työelämässä tarvittavien monipuolisten äidinkielen taitojen vuoksi. Ammattillisten koulutusten äidinkielen opinnot ovat olleet tutkimuksen kohteena varsin vähän verrattaessa lukion ja peruskoulun äidinkielen opintoihin. Tästä johtuen pidän mielenkiintoisena tutkia nimenomaan perustutkinto-opiskelijoiden mielipiteitä ja suhtautumista äidinkielen opiskeluun.</p> <p>Tutkimukseni teoreettinen viitekehys rakentuu alakohtaisuuden käsitteen ja käsitysten tutkimisen ympärille. Alakohtaisuus on keskeinen termi ammatillisen koulutuksen kontekstissa, sillä jo opetussuunnitelman perusteet edellyttävät tutkintoa täydentäviltä opinnoiltakin alakohtaisuutta. Kuten tutkimustuloksista käy ilmi, myös kyselyyn vastanneet opiskelijat pitävät alakohtaisuutta keskeisenä teemana äidinkielen opinnoissaan. Tutkimusaineisto kerättiin Varsinais-Suomen alueelta yhdestä ammattioppilaitoksesta liiketalouden opiskelijoilta kyselylomakkein. Aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä niin, että yksittäisen vastaajan mielipiteet jäivät yleistysten peittoon. Aineiston perusteella vastaajat pitävät hyödyllisenä sellaisia äidinkielen osa-alueita, jotka kytkeytyvät mutkattomasti ja konkreettisesti työelämään. Työelämän tarpeilla näyttää muutoinkin olevan keskeinen rooli äidinkielen opinnoissa: alakohtaisuus on kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden mukaan riittävän vahvasti läsnä myös äidinkielen opinnoissa erilaisten tehtävien, materiaalien ja työskentelymuotojen kautta.</p>	
Asiasanat – Keywords: alakohtaisuus, integrointi, ammatillinen koulutus, työelämälähtöisyys	
Säilytyspaikka – Depository: Jyväskylän yliopiston kielten laitos	
Muita tietoja – Additional information	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
1.1 Tutkimusasetelma & ammatillinen koulutus.....	1
1.2 Aiempi tutkimus.....	3
2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS.....	5
2.1 Äidinkieli oppiaineena ammattikoulussa.....	5
2.2 Perustutkinnon alakohtaisuus.....	6
2.3 Käsitusten tutkiminen.....	7
3 TUTKIMUSMENETELMÄ.....	9
3.1 Aineiston esittely ja aineistonkeruumenetelmä.....	9
3.2 Sisällönanalyysi analyysimenetelmänä.....	11
4 ANALYYSI.....	14
4.1 Mitä pidetään hyödyllisenä ja miksi?.....	14
4.2 Alakohtaisuus.....	17
4.3 Kuinka riittävästi alakohtaisuus näkyy äidinkielen opinnoissa?.....	18
5 PÄÄTÄNTÖ.....	20
5.1 Yhteenvedo ja johtopäätökset.....	20
5.2 Jatkotutkimusmahdollisuudet ja tutkimuksen arviointi.....	21

LÄHTEET

LIITE

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimusasetelma ja ammatillinen koulutus

Tutkin kandidaatintutkielmassani liiketalouden perustutkinto-opiskelijoiden suhtautumista äidinkielen oppiaineena sekä sitä, kuinka alakohtaisena opiskelijat pitävät tutkintoon sisällytettäviä äidinkielen opintoja. Tarkoitukseni on saada kokonaiskäsitys siitä, kuinka hyödyllisenä opiskelijat pitävät äidinkielen opetusta osana ammattitutkintoaan ja mitkä äidinkielen opetuksen osa-alueet opiskelijat kokevat hyödyllisimmäksi tulevan tai mahdollisesti myös nykyisen työelämänsä kannalta. Lisäksi tarkoitukseni on selvittää, kuinka vahvasti äidinkielen opetukselta vaadittava alakohtaisuus näkyy opiskelijoiden mielestä ammattikoulun äidinkielen opetuksessa. Käsitteitä tutkittaessa on kuitenkin otettava huomioon, että kyse on kahden eri lailla ajattelevan henkilön näkemyksistä (Moilanen & Rähkä 2015: 53). Tällöin aineiston analysoinnissa tutkijan subjektiivisen tulkinnan merkitys saattaa näkyä varsinkin tällaisen kvalitatiivisen tutkimuksen tutkimustuloksissa. Tutkimuskysymyksiä tutkielmassani ovat siis:

1. Mitkä liiketalouden perustutkinnon äidinkielen opetussuunnitelman osa-alueet liiketalouden opiskelijat kokevat hyödyllisenä?
- 2a. Miten liiketalouden perustutkinnon äidinkielen opetukselta edellytettävä alakohtaisuus näkyy opiskelijoiden mielestä tämän oppiaineen opetuksessa?
- 2b. Kuinka riittävästi alakohtaisuus näkyy äidinkielen opinnoissa?

Koska ammatillisen koulutuksen suosio on 2000-luvulla tasaisesti jatkanut kasvuaan ja aiempien aiheeseeni liittyvien tutkimusten määrä on vielä varsin vähäinen, koen hyödylliseksi tutkia juuri ammattikoululaisten asennetta äidinkielen opiskeluun. Muun muassa Stenströmin & Virolaisen (2014: 48) mukaan ensimmäisen kerran vuonna 2009 suurin osa peruskoulunsa päättäneistä, toisen asteen koulutukseen hakeutuvista nuorista oli ilmoittanut ensisijaiseksi jatko-opiskelujen hakukohteeksi lukion sijaan ammatillisen koulutuksen. Myös Laukia (2013) on todennut ammatillisen koulutuksen suosion kasvun olleen nousujohdanteista jo 1800-luvun loppupuolelta saakka. Liiketalouden ja hallinnon ala oli vuonna 2014 ammatillisen koulutuksen kolmanneksi suosituin ala (SVT 2015).

Valitsin tutkimukseni kohderyhmäksi juuri liiketalouden perustutkinto-opiskelijat, sillä uskon sukupuolijakauman olevan tällä alalla tasaisempi verrattuna muihin perustutkinnon ammattialoihin. Lisäksi otaksun liiketalouden ammattilaisten tarvitsevan työssään hyvin monipuolisesti erilaisia äidinkielen taitoja. Näistä seikoista johtuen pidän tarkoituksenmukaisena tutkia sitä, kuinka opiskelijat itse asennoituvat äidinkieleen ammattitutkintoa täydentävänä tutkinnon osana ja kuinka he itse uskovat voivansa hyödyntää oppimaansa tulevaisuudessa. Hypoteesieni mukaan äidinkielen opintojen integroinnilla ammattialakohtaisiin opintoihin on suuri merkitys opiskelumotivaation kannalta.

Liiketalouden perustutkinnon opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti opiskelijan on suoritettava vähintään viiden osaamispisteen verran tutkintoon kuuluvia äidinkielen opintoja osana 180 osaamispisteen kokonaisuutta (Opetushallitus 2014). Lisäksi opiskelijan on mahdollista suorittaa kolmen osaamispisteen edestä valinnaisia äidinkielen opintoja, joiden tarkoituksena on syventää pakollisten kurssien sisältöjä. Äidinkielen opintojen tavoitteena on, että opiskelija osaa muun muassa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, laatia omaan alaan liittyviä kirjallisia töitä ja ymmärtää alansa liittyvien tärkeimpien tekstilajien käytänteitä sekä äidinkielen merkityksen oman alansa kannalta. Opetussuunnitelman perusteissa painotetaan äidinkielenkin kohdalla opintojen alakohtaisuutta, jolla tarkoitetaan opettavien asioiden linkittämistä ammattiopintoihin ja ammattiosaamiseen (Catts, Falk & Wallace 2011).

Käsitysteni mukaan ammattitutkintoa täydentäviä tutkinnon osia pidetään ammattikoululaisten keskuudessa yleisesti epämiellyttävinä tai jopa hyödyttöminä opiskelufokuksen keskittyessä ammattialakohtaisiin opintoihin. Epäilen tämän johtuvan ainakin osittain siitä, että integrointi ei ehkä ole ollut kovin onnistunutta alakohtaisten ja tutkintoa täydentävien osien välillä. Olisikin kiinnostavaa selvittää täsmällisesti, kuinka suuri merkitys integroinnin onnistuneisuudella on opiskelijoiden opiskelumotivaatioon, mutta tässä tutkimuksessa se ei ole ensisijainen fokus vaan jäänee toisen tutkijan haltuun otettavaksi. Kuitenkin käsitysteni vuoksi opiskelijoiden suhtautumisen selvittäminen on myös pedagogiselta kannalta kiinnostavaa: tutkimustuloksista saattaa saada tietoa muun muassa siitä, mihin suuntaan ja millä keinoin äidinkielen opetusta ammattikoulussa voitaisiin kehittää, jotta siitä saataisiin myös opiskelijoiden näkökulmasta mielekästä. Lisäksi tutkimustuloksista voi olla mahdollista saada virikkeitä äidinkielen ja ammattialakohtaisten opintojen integrointiin kyselyyn vastanneiden opiskelijoiden mielipiteiden pohjalta.

1.2 Aiempi tutkimus

Sekä äidinkieltä oppiaineena että oppilaiden ja opiskelijoiden suhtautumista äidinkielen oppiaineeseen peruskoulun ja lukion eri luokka-asteilla on tutkittu runsaasti aiemmin. Ammattikoulun äidinkielen opetus ja ammattikoulun opiskelijoiden suhtautuminen äidinkieleen eivät kuitenkaan ole olleet tutkimuskohteena yhtä usein kuin esimerkiksi juuri peruskoulun ja lukion äidinkielen oppiaine (Yli-Kiikka 2014). Tästä johtuen tutkimukseni tarkoitus onkin selvittää nimenomaan ammattikoululaisten suhtautumista äidinkieleen oppiaineena ja sitä, kuinka heidän mielestään ammattikoulun äidinkielen opinnoissa näkyy opetukselta vaadittava alakohtaisuus. Alakohtaisuudesta, eli ammattiopintojen ja tässä tapauksessa äidinkielen sisältöjen integroinnista, aiempaa tutkimusta on tehnyt muun muassa Leppänen (2010). Leppänen on selvittänyt maisterintutkielmassaan *Ammatillisen peruskoulutuksen äidinkielen oppikirjat — Sisältöjen ja ammattialan integroinnin tarkastelua* sitä, kuinka oppikirjoissa integroidaan alakohtaisia teemoja äidinkielen opetukseen ja kuinka integrointi näyttäytyy äidinkielen eri osa-alueilla.

Useimmiten aiemmat aihepiiriini liittyvät tutkimukset ovat kuitenkin lähestyneet äidinkieltä peruskoululaisten tai lukiolaisten näkökulmasta, kuten esimerkiksi Junkkarisen (2006) maisterintutkielmassa *"Ei tää äidinkieli ole kovin turhaa, mutta ei se oikein kiinnosta"* — *Yhdeksäsluokkalaiset ja äidinkielen opetus* ja Hietamäen (2000) kasvatustieteen maisterintutkielmassa *"Aineena yök, kielenä ihan kiva": äidinkielen merkitys lukiolaisten teksteissä*". Vaikka näissä tutkielmissa tutkimuksen kohderyhmä on eri kuin omassani, sivuavat ne osittain muun muassa aineistonkeruumetodien ja analyysimenetelmien osalta omaa tutkimustani. Erityisesti Junkkarisen tutkielma on antanut suuntaa omalle tutkimukselleni, sillä täysin oman tutkimukseni kanssa samaan kenttään sijoittuvaa tutkimusta ei aiemmin varsinaisesti ole tehty.

Vasta viime vuosina tutkimusta on alettu tehdä myös ammattioppilaitosten kentässä. Laukiankin (2013) mukaan ylipäätään ammattikoulutukseen liittyvien tutkimusten historia on lyhyttä ja vähäistä, ja vasta 1990-luvulta sen tutkimus on muuttunut järjestelmällisemmäksi. Yli-Kiikka (2014) esimerkiksi on tutkinut maisterintutkielmassaan *"On tää erilaasta ku johnaki yläasteella"* : *maatalousoppilaitoksen opiskelijoiden käsityksiä ammattikoulun äidinkielestä* maatalousoppilaitoksen opiskelijoiden asennoitumista ammattikoulun äidinkieleen lähestyen asiaa nimenomaan opiskelijoiden näkökulmasta. Myös Liimatan

(2013) maisterintutkielman *Ammatillista perustutkintoa suorittavien opiskelijoiden asennoituminen äidinkielen oppiaineeseen* aihe on osittain päällekkäinen omani kanssa: Liimatta on tutkinut liiketalouden opiskelijoiden suomen kielen käsitysten lisäksi muun muassa sitä, kuinka opiskelijat asennoituvat äidinkieleen oppiaineena. Koska oma tutkimukseni asettuu osittain samaan kenttään Liimatan tekemän tutkimuksen kanssa, on tutkimustuloksia mielekästä vertailla keskenään. Vaikka tutkimukseeni osallistuneiden henkilöiden määrä onkin melko pieni, on silti mahdollista saada vertailukelpoisia tuloksia suhteessa Liimatan tuloksiin: ovatko asenteet äidinkielen opiskeluun samanlaisia ja millaisia asioita opiskelijat opinnoissaan pitävät hyödyllisinä.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Äidinkieli oppiaineena ammattikoulussa

Ammatillinen perustutkinto koostuu sekä ammatillisista tutkinnon osista että tutkintoa täydentävistä tutkinto-osista, joista jälkimmäiseen luetaan kuuluvaksi äidinkieli ja muita yleissivistäviä opintoja (Opetushallitus 2014). Perustutkinnon tavoitteena on valmistaa opiskelijoita työelämään kokonaisvaltaisesti; tavoite on kouluttaa ammatilaisia, jotka osaavat hyödyntää ammattiosaamistaan monipuolisesti. Ammattiosaamisen määrittely on kuitenkin pulmallista, sillä siihen liittyy monia tilannesidonnaisia käsitteitä (Kostiainen 2003). Kostiainen (2003: 21) mukaan kuitenkin ammattitaito on jotakin, mitä ammatti vaatii. Ammattitaidon käsitteeseen usein sisällytetäänkin koulutuksen suomat valmiudet, pätevyys, kokemus ja persoonallisuus, jotka osoittavat työntekijän ammatillisuuden (Kostiainen 2003: 21–22).

Ammatillisen perustutkinnon suorittaneella opiskelijalla on lain mukaan valmiudet alan eri tehtäviin sekä erikoistuneempi ammattitaito vähintään alan yhdellä osa-alueella (Opetushallitus 2014: 1). Perustutkinto koostuu 180 osaamispisteen kokonaisuudesta, josta pakollisen äidinkielen opetuksen osuus on viisi osaamispistettä. Lisäksi opiskelijan on mahdollista valita 0–3 osaamispisteen edestä valinnaisia äidinkielen opintoja (Opetushallitus 2014: 5). Tavoitteenani onkin selvittää, kuinka äidinkielen oppiaine sisältöineen nähdään osana ammattipätevyyttä ja mikä merkitys äidinkielen oppiaineen hallitsemisella vaikuttaa olevan opiskelijoiden tulevassa tai nykyisessä työelämässä. Ammattikoulun äidinkielen opetus eroaakin lukion äidinkielen opetuksesta juuri siinä, että äidinkieltä ja kirjallisuutta lähestytään ammattikouluissa ammattiosaamisen ja alakohtaisuuden teemojen näkökulmista, kun taas lukiossa äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tapahtuu laaja-alaisen yleissivistyksen kautta (Opetushallitus 2015). On kuitenkin tärkeää muistaa, että ammattikoulun äidinkielen opintojen tavoitteena on ammattialakohtaisuudesta huolimatta yhtä lailla yleissivistää, tukea ja kehittää opiskelijaa (Takala & Tarkoma 2004: 10).

Ammatillisen koulutuksen pakollisten äidinkielen opintojen tavoitteena on, että opiskelija osaa viestiä ja toimia omaan alaansa liittyvissä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, hallitsee omaan alaansa liittyvät käytänteet erilaisissa konteksteissa: niin kirjallisissakin kuin suullisissakin tilanteissa. Lisäksi opiskelijan tulisi hallita alaan liittyviä tiedonhakuun,

lähteiden käyttöön ja mediataitoihin liittyviä käytänteitä sekä ymmärtää äidinkielen merkitys oman alansa kannalta (Opetushallitus 2014: 203). Äidinkielen opintokokonaisuuden tavoitteena on siis tukea ja täydentää ammatillista osaamista alakohtaisesti.

Liiketalouden perustutkinnon perusteissa (Opetushallitus 2014) äidinkielen oppiaineen sisällöt linkittyvätkin vahvasti alakohtaisiin opintoihin myös muissa aineissa esimerkiksi tiedonhaku- ja vuorovaikutustaitojen kautta. Vaikka äidinkieltä siis opiskellaan omana oppiaineenaan vain viiden osaamispisteen verran, sitoutuvat oppiaineen sisällöt monipuolisesti ammattialakohtaisiin opintoihin koko koulutuksen ajan. Tästä johtuen koenkin, että liiketalouden ja hallinnon alalla opetus antaa lukuisia integrointimahdollisuuksia äidinkielen ja alakohtaisten opintojen välillä.

2.2 Perustutkinnon alakohtaisuus

Ammattikoulutuksessa ammattitaitoa täydentävien tutkinnonosien (ATTO- tai YTO-aineet) keskeinen rooli on tukea nimenomaan alakohtaista oppimista. Myös äidinkielen oppiaineen tehtävänä on siis antaa liiketalouden opiskelijoille valmiudet toimia ammatissa halliten juuri omaan alaan liittyvät keskeiset tiedot, taidot ja etiketit. Kuten edellisessä luvussa (2.1) mainitsinkin, ammattitaitoa täydentävät tutkinnonosat – myös siis äidinkieli – linkittyvät opetussuunnitelman perusteissa vahvasti ammattialakohtaisiin opintoihin tukien kokonaisvaltaista ammatillaiseksi opiskelemista (Opetushallitus 2014).

Cattsin, Falkin ja Wallacen (2011: 2) mukaan alakohtaisuudella tarkoitetaan opiskeltavana olevien asioiden sisällyttämistä ammattialakohtaisiin opintoihin ja osaamiseen. Myös Leppänen (2010: 23) on äidinkielen ja alakohtaisten opintojen ja oppikirjojen integrointia koskevassa maisterintutkielmassaan todennut Tarkomaa & Takalaa (2004: 6) mukaillen, että ”opetussuunnitelmien perusteisiin kirjatut äidinkielen opetuksen tavoitteet pohjautuvat työelämässä tärkeiksi koettuihin taitoihin ja tavoitteiden saavuttaminen vaatii yhteistyötä työelämän, käytännön ja opiskelun välillä.” Leppäsen (2010: 23) mukaan ammattikoulun äidinkielenopettajalla tulisikin olla kontakteja oppilaitoksen ulkopuolella yhteistyötä varten sekä kattava tietopohja ammattialasta, jotta opiskelu olisi tulevaisuuden kannalta mahdollisimman hyödyllistä ja antoisaa opiskelijoille. Tämä on linjassa Cattsin, Falkin ja Wallacen (2011: 259) näkemysten kanssa, sillä heidän mukaansa menestyksekkäs alakohtainen oppiminen perustuukin onnistuneeseen taitojen ja järjestelmien hyödyntämiseen

ja yhdistelemiseen. Tarkoman & Takalankin (2004: 6) mukaan ammatillisen opetuksen äidinkielen opetussuunnitelmat ovat yhdenmukaiset nimenomaan työelämän viestintätavoitteiden kanssa.

Alakohtaisuutta käsiteltäessä keskeinen käsite on myös integrointi, jolla tarkoitetaan tässä tapauksessa äidinkielen oppiaineen ja sen sisältöjen yhdistämistä ammattialakohtaisiin konteksteihin. Yksinkertaisimmillaan se voi tarkoittaa ammatillisten sisältöjen käsittelemistä äidinkielen tunneilla, mutta toisaalta kyseessä voi olla myös esimerkiksi jonkinlainen projektityöskentely tai näytön osa, johon äidinkielen oppiminen on sidottu (Takala & Tarkoma 2004: 7). Tehtävätyyppien ja sisällöllisten tekijöiden lisäksi äidinkieli voi integroitua alakohtaisiin opintoihin myös muun muassa ajallisesti tai oppimisympäristöltään: Takala ja Tarkoma (mts: 7) kannustavatkin mahdollisuuksien puitteissa siirtämään oppitunnit esimerkiksi työsaleihin, joissa voidaan käsitellä äidinkieltä vaikkapa ammattialaan liittyvien työskentelyohjeiden parissa.

Integroinnin yhtenä etuna on myös se, että tällöin vältetään päällekkäisiä tehtäviä (Takala & Tarkoma 2004: 7). Mainio keino yhdistää äidinkieli ammattialakohtaisiin opintoihin onkin esimerkiksi antaa tehtäväksi kirjoittaa raportti työssäoppimisesta: tällöin opiskelijan on mahdollista hyödyntää tehtävää useassa eri oppiaineessa — niin äidinkielessä kuin ammattiin liittyvissäkin opinnoissa. Integrointi vaatii kuitenkin opettajalta ammattialan tuntemusta. Mikäli opettaja ei tunne opiskelijoidensa alaa, on äidinkielen opintojen integroiminen niin alakohtaisten kuin muiden tutkintoa täydentävien opintojen välillä Takalan ja Tarkoman (2004: 15) mukaan temaattisesti mahdotonta.

2.3 Käsitysten tutkiminen

Henkilöiden mielipiteitä ja suhtautumista tutkittaessa on keskeistä ymmärtää, että tutkijalla ja tutkittavilla saattaa olla hyvin erilainen käsitys tutkimuksen kohteena olevasta asiasta. Käsitysten ja merkitysten tutkiminen sekä tulkinta voi olla haasteellista, sillä kyse on kahden eri tavalla ajattelevan ja toimivan henkilön ajatusmaailmojen kohtaamisesta. Kuten Moilanen & Räihä (2015: 53) ovat todenneet: ”Toisen ihmisen ymmärtäminen ja tulkitseminen kietoutuvat toisiinsa, ja tutkijan ymmärrys tutkimuskohteestaan ei välttämättä vastaa tämän itseymmärrystä. Tulkitsija saattaa siis ymmärtää väärin tutkimansa ihmisen viestit.” Arokin (2009: 14) on todennut väitöskirjassaan *Speakers and Doers – Polyphony and Agency in*

Children's Beliefs about Language Learning, että voimme vain tietää sen, mitä olemme kokeneet, mutta siitä huolimatta asia perustuu henkilökohtaiseen tai subjektiiviseen kokemukseen, jota kutsutaan tiedon sijaan käsitykseksi.

Käsityksellä tarkoitetaan siis mielikuvaa, joka perustuu kokemukseen, havaintoon tai ajatteluun. Kyse voi olla niin positiivisesta (näkemys, ajatus) kuin negatiivisestakin (luulo) lähestymistavasta. (Kielitoimiston sanakirja 7.4.2016.) Käsitysten muodostumiseen vaikuttavat Aron (2009: 27) mukaan muun muassa kulttuurinen tausta, sosiaalinen status, asema, ikä ja käytännön kokemus. Näiden lisäksi käsitysten muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä hänen mukaansa ovat myös kokemukset, muut ympäröivät ihmiset sekä vuorovaikutus. Aro (2009: 27) katsookin yksittäisen tutkittavan henkilön käsitysten edustavan aina jollain lailla kulttuurista ja sosiaalista kontekstia.

Kuten Aro (2009: 15) on Rileytä (1997) siteerannut, käsityksiä tutkittaessa tarkoituksena ei siis ole löytää objektiivista todellisuutta, vaan tavoitteena on ymmärtää yksilön subjektiivista todellisuutta. Tämä pätee myös tässä tutkimuksessani, jossa tarkoituksena on nimenomaan saada käsitys opiskelijoiden subjektiivisista kokemuksista, henkilökohtaisista mielipiteistä ja näkemyksistä. Aro (2009: 15) on edelleen Rileytä (1997) lainaten todennut myös, että uskomukset ja käsitykset vaikuttavat motivaation, asenteen ja oppimismenetelmien kautta oppimiseen enemmän kuin uskommeeseen. Tämä tukee käsitystäni siitä, että niin positiiviset kuin negatiivisetkin ennako-oletukset ja tutkintoa täydentävien tutkinnonosien hyödyttöminä tai hyödyllisenä pitäminen vaikuttavat opintomotivaatioon ja asenteeseen suuresti.

3 TUTKIMUSMENETELMÄ

3.1 Aineiston esittely ja aineistonkeruumenetelmä

Keräsin tutkimusaineiston kyselylomakkein tammikuun 2016 aikana yhdestä Varsinais-Suomen alueella sijaitsevasta ammattiopistosta. Tätä ennen olin saanut tutkimusluvan oppilaitoksen johtajalta ja sopinut kyselyn keräämisen ajankohdan aineenopettajan kanssa. Kyselylomakkeeseen kuului myös tutkimuslupaosio, jonka kyselyyn vastanneet opiskelijat allekirjoittivat ennen kyselyyn vastaamista. Kerroin myös tällöin opiskelijoille, että kaikkia kysymyksiä ei välttämättä hyödynnetä tässä tutkimuksessa, vaan niitä saatetaan käyttää vasta myöhemmin maisterintutkielmani aineistona.

Tutkimukseen osallistui 24 liiketalouden perustutkinto-opiskelijaa, joista seitsemän oli suorittanut lukion. Lukion suorittaneet opiskelijat eivät enää osallistu äidinkielen opetukseen ammattiopinnoissaan, vaan he saavat hyväksi luettua lukiossa suoritettut kurssit opintoihinsa. Tästä johtuen lukiotaustaiset opiskelijat vastasivat kyselylomakkeeseen vain soveltuvin osin. Lopulta päätin kuitenkin rajata lukiotaustaisten opiskelijoiden vastaukset tutkimukseni ulkopuolelle (ks luku 4).

Tutkimuksen kohderyhmäksi valitsin juuri liiketalouden perustutkinto-opiskelijat, sillä käsitysteni mukaan tämän alan opiskelijaryhmien sukupuolijakauma on melko tasainen verrattuna monien muiden alojen opiskelijaryhmiin. Tavoitteenani onkin saada kokonaiskäsitys merkonomiopiskelijoiden suhtautumisesta äidinkieleen oppiaineena, minkä vuoksi halusin kerätä aineiston mahdollisimman heterogeenisestä ryhmästä. Vastaajista viisitoista oli naisia ja kahdeksan miehiä. Lisäksi joukossa oli yksi, joka ei ilmoittanut sukupuoltaan. Vastaajien iät vaihtelivat 17 ja 41 ikävuoden välillä. Tarkoitukseni ei kuitenkaan ole vertailla naisten ja miesten vastauksia toisiinsa, vaan selvittää yleisellä tasolla opiskelijoiden suhtautumista äidinkieleen. Tästä johtuen vastaajien sukupuolella tai iällä ei käytännössä ole merkitystä tarkasteltavan kokonaiskuvan kannalta, mutta tulosten yleistettävyyden kannalta mahdollisimman tasaisella sukupuolijakaumalla on merkitystä. Vastaajaryhmän valintaan vaikutti myös se, että uskon liiketalouden ammattilaisten sekä jo opiskeluaikana että myöhemmin työelämässä tarvitsevan muiden alojen ammattilaisia enemmän ja monipuolisemmin erilaisia äidinkielen taitoja, sillä hyvin usein liiketalouden alalla työnkuviin liittyy kielellistä tarkkuutta vaativia niin suullisia kuin kirjallisiakin tehtäviä.

Opiskelijat vastasivat kyselylomakkeeseen yksilöllisesti luokkahuonetilanteessa. Kysely on survey-tutkimuksen keskeinen menetelmä: survey-termillä tarkoitetaan kyselyn, haastattelun tai havainnoinnin muotoa, jossa aineistoa kerätään standardoidusti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007: 188). Ennen kyselylomakkeiden jakamista ohjeistin opiskelijoita vastaamaan kyselyyn itsenäisesti keskustelematta vierustovereiden kanssa, jotta saisin mahdollisimman kattavia ja toisistaan riippumattomia vastauksia. Olin siis itse läsnä opiskelijoiden vastatessa kyselyyn, jolloin heillä oli mahdollisuus kysyä tarkennusta mahdollisiin epäselvyyksiin. Tällaisessa tilanteessa kyse on siis strukturoidusta tutkimusasetelmasta, sillä kaikki vastaajat vastasivat samanlaiseen kyselylomakkeeseen (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007: 189). Toisaalta kyse on myös kontrolloidusta, eli informoidusta, kyselystä, jossa tutkija jakaa kyselylomakkeet vastaajille henkilökohtaisesti ja on vastaustilanteessa läsnä. Kontrolloidussa kyselyssä tutkija kertoo tutkimuksen tarkoituksesta ja itse kyselystä sekä vastaa mahdollisiin kysymyksiin (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007: 192).

Kyselylomake koostui yhdestätoista kysymyksestä, joista yksi oli monivalintakysymys ja loput avoimia kysymyksiä (ks. liite 1). Lisäksi kyselylomakkeella kysyttiin vastaajan taustatietoja. Aineistonkeruumenetelmän valintaan vaikutti muun muassa se, että halusin saada mahdollisimman kattavan kokonaiskuvan opiskelijoiden käsityksistä ja mielipiteistä. Koska tavoitteenani oli kuitenkin kerätä aineistoa mahdollisimman monelta liiketalouden opiskelijalta, olisi haastattelumenetelmällä aineiston koko saattanut kasvaa liian laajaksi. Tutkielmani kannalta kysely oli siis ehdottomasti tehokkain aineistonkeruumenetelmä, koska sillä tavoitin suuremman vastaajaryhmän kuin haastatteluilla saaden kuitenkin monipuolisesti informaatiota opiskelijoiden mielipiteistä ja suhtautumisesta äidinkieleen sekä opintojen alakohtaisuuteen.

Kyselytutkimusten etuna voidaankin pitää Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2007: 190) mukaan muun muassa sitä, että sillä voidaan melko nopealla aikataululla ja vaivattomasti kerätä runsaasti aineistoa suuriltakin vastaajajoukoilta, mikä piti paikkansa myös oman aineistonkeruuni tapauksessa: aineiston kerääminen tapahtui vaivattomasti samanaikaisesti koko vastaajajoukolta. On kuitenkin otettava huomioon, että hyvän ja toimivan kyselylomakkeen suunnittelemisen on aikaa vievää (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007: 190). Mikäli kyselylomake on kuitenkin hyvin suunniteltu, aineiston analysointi on mahdollista suorittaa tehokkaasti ja nopeasti valmiiden analyysimenetelmien vuoksi (mts.

190). Tämän havaitsin myös aineistoni ja käyttämäni analyysimenetelmän tapauksessa: sisällönanalyysyä hyödyntämällä aineiston analysointi oli vaivatonta.

Kyselyn haittapuolena voidaan taas pitää sitä, että aineisto saattaa jäädä pintapuoliseksi verrattaessa esimerkiksi haastatteluaineistoon, eikä vastaajien rehellisyyden tai vastaamisen huolellisuuden arviointi ei ole mahdollista (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007: 190). Oman tutkimusaineistoni vastausten pituuksissa ja laadussa onkin sisällön ohella runsaasti vaihtelua. Aineisto koostuu vastauksista, joiden kirjo on melko laaja: osassa vastauksista mielipiteet on perusteltu kattavasti ja monesta eri näkökulmasta, mutta joissain tapauksissa mielipiteet ja näkemykset on jätetty kokonaan syystä tai toisesta perustelematta, jolloin vastaukset jäivät kovin pintapuoliseksi. Tällöin myös vastausten syvällisempi analysoiminen oli haasteellisempaa. Mikäli olisin käyttänyt haastatteluja kyselyn tukena, olisin luultavasti saanut kokoon kattavamman ja syvällisemmän aineiston. Tällöin olisin voinut myös kysyä tarkennusta asioihin, jotka nyt tuntuivat jäävän keskeneräisiksi ja puutteellisiksi. Tutkijan tulee myös kyselylomaketta suunnitellessaan ottaa huomioon, että hyvin strukturoidussa kyselyssä vastaaja ei välttämättä löydä itselleen sopivaa vastausvaihtoehtoa tai ymmärrä kysymystä vastausvaihtoehtoineen oikein (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007: 190). Tähän ongelmaan ratkaisuna voivatkin siis toimia avoimet kysymykset, joihin vastaaja saa perustella näkemyksensä omin sanoin.

3.2 Sisällönanalyysi menetelmänä

Aineistoni analyysimenetelmänä käytän pääosin sisällönanalyysyä, jota lähestyn aineistolähtöisesti. Sisällönanalyysillä tarkoitetaan aineiston uudelleenluokittelua: tutkimusaineisto pelkistetään ja ikään kuin pilkotaan palasiksi eli redusoidaan. Tämän jälkeen vastausten samankaltaisuudet luokitellaan ja uudelleenryhmitellään eli klusteroidaan. Lopuksi vastausten uudelleenryhmittelyn perusteella muodostetaan teoreettinen käsite tutkittavasta asiasta eli vastaukset abstrahoidaan. (Tuomi & Sarajärvi 2002: 110.)

Redusoinnissa aineisto käydään läpi, ja sieltä nostetaan esiin tutkimuksen kannalta keskeisiä ja mielekkäitä seikkoja. Tutkimuksen kannalta epäoleelliset asiat siis karsitaan ulkopuolelle. (Tuomi & Sarajärvi 2002: 111.) Aineistoa voidaan ikään kuin aukikirjoittaa, informaatiota voidaan joko pilkkoa tai tiivistää, jolloin tutkija tekee aineistoa tarkastellessaan valintoja siitä, mikä on tutkimuksen ja sen tulosten kannalta relevanttia. Oma aineistoani

tarkastellessani valitsin kysymysjoukosta tutkimuskysymysten kannalta keskeisimmät kysymykset vastauksineen, joiden tarkasteluun keskitin huomioni. Näitä olivat kysymysnumerot kolme, seitsemän, kahdeksan, yhdeksän ja yksitoista. Aineistoa läpikäydessäni tein siis valintoja siitä, mikä on tutkimustulosten kannalta oleellista ja tarpeen ottaa huomioon ja mitkä kysymykset vastauksineen oli kannattavaa jättää vähemmälle huomioille.

Klusteroinnissa eli vastausten samankaltaisuuksien luokittelussa ja uudelleenryhmittelyssä aineistosta etsitään samankaltaisuuksia tai eroavaisuuksia. Samankaltaisuudet ja eroavaisuudet ikään kuin yleistetään pelkistämällä yhdeksi luokaksi ja nimetään sisältöä kuvaavalla käsitteellä. (Tuomi & Sarajärvi 2002: 112–113.) Omassa aineistossani tämä tarkoittaa sitä, että vastauksista etsitään samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia, jotka yleistetään yhdeksi luokaksi. Tällöin yksittäisen vastaajan tarkka kuvaus jää yleistyksen alle. Analyysissäni analyysiyksikkönä toimii yksittäinen vastaus, joka on voitu kuitenkin klusteroida useampaan eri luokkaan.

Abstrahointi kulkee rinnakkain klusteroinnin kanssa, eli näiden työvaiheiden Tuomi & Sarajärvi (2002: 114) katsovat olevan osittain päällekkäisiä. Abstrahoinnissa eli käsitteellistämässä aineistossa edetään yksittäisestä vastauksesta yleistämiseen niin, että saadaan vastaus tutkimuskysymykseen. Vaikka sisällönanalyysissä kyse on tulkinnasta, päättelystä ja lopulta yleistämisestä, tutkijan pyrkimyksenä on ymmärtää tutkittavia ja heidän näkemyksiään läpi koko analyysiprosessin. (Tuomi & Sarajärvi 2002: 114–115.) Oman aineistoni analysoinnissa yksittäisten henkilöiden vastaukset siis peittyvät tekemieni tulkintojen ja päätelmien alle, mutta tästä huolimatta nostan analyysin kannalta relevantteja yksittäisiä kommentteja esimerkeiksi.

Sisällönanalyysiä voidaan tehdä joko aineisto- tai teoriaohjaavasti. Erona näillä on se, että aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä teoreettiset käsitteet luodaan aineiston perusteella, kun taas teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä ne tuodaan julki jo tunnettuina käsitteinä. (Tuomi & Sarajärvi 2002: 116.) Omassa tutkimuksessani lähestyn sisällönanalyysiä aineistolähtöisesti. Valitsin analyysimenetelmäksi juuri aineistolähtöisen sisällönanalyysin, sillä aikaisemman tutkimuksen vähäisen määrän vuoksi myös tunnettujen teorioiden määrä on vähäinen.

Sisällönanalyysin ohella käytän kysymyksen numero kahdeksan (monivalintakysymys) käsittelyssä kvantitatiivista analyysimenetelmää kysymyksen muodon

vuoksi. Kvantitatiivisilla menetelmillä tarkoitetaan tutkittavien asioiden ja niiden ominaisuuksien kuvailua numeroin (Vilkkä 2007: 14). Määrällisessä tutkimuksessa kyse on siis sisällön erittelystä. Se eroaa sisällönanalyysistä siten, että erittelyllä tarkoitetaan analyysia, jossa tekstin sisältöä kuvataan kvantitatiivisesti (Tuomi & Sarajärvi 2002: 106–108). Tarkastelen monivalintakysymykseen liittyvää aineistoani frekvenssijakaumien avulla. Frekvenssillä tarkoitetaan esiintymiskertaa, ja frekvenssijakaumalla esiintymiskertojen jakautumista vastausvaihtoehdoittain (Tilastokeskus 12.4.2016).

4 ANALYYSI

Kuten luvussa 3.1 jo mainitsinkin, tutkimusaineistoon sisältyy sekä lukiopohjaisten opiskelijoiden vastauksia että ensimmäistä toisen asteen tutkintoa opiskelevien opiskelijoiden antamia vastauksia. Ohjeistin lukiopohjaisia opiskelijoita vastaamaan kyselyyn soveltavin osin, esimerkiksi jättämällä selkeästi ammattikoulun äidinkielen opetusta koskevat kysymykset vastaamattomiksi. Tästä huolimatta muutamat lukiopohjaiset opiskelijat olivat vastanneet myös ammattikoulun äidinkielen opetusta koskeviin kysymyksiin, vaikka saamieni taustatietojen mukaan he eivät äidinkielen opetukseen ammattikoulussa osallistu. Siksi päätin rajata analyysini ulkopuolelle näiden seitsemän lukiopohjaisen vastaajan vastaukset, sillä en pystynyt vastauksista päättämään, millä perustein ja mitä äidinkielen opintoja koskien he olivat kysymyksiin vastanneet.

4.1 Mitä pidetään hyödyllisenä ja miksi?

Tutkimukseni keskeisin fokus on selvittää, mitä äidinkielen opetussuunnitelman osa-aluetta vastaajat pitävät tärkeimpänä tulevan työelämänsä kannalta ja millä perustein. Vastaajien tuli pohtia tähän liittyvässä monivalintakysymyksessä opintojaan ja oppimaansa nimenomaan työllistymisen ja alalla työskentelemisen näkökulmista. Lisäksi valinnat tuli perustella lyhyesti.

Liiketalouden opetussuunnitelman perusteet (2014) ryhmittelee äidinkielen arvioinnin osa-alueet seuraavanlaisesti: viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimiminen (A), tekstien ja tekstilajien ymmärtäminen (B), tiedon hankkiminen (C), mediataidot ja verkkoviestinnän hyödyntäminen (D), alan kirjallisten töiden laatiminen (E), luku- ja opiskelustrategioiden hyödyntäminen (F), äidinkielen sekä kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkityksen ymmärtäminen (G) sekä viimeisenä oman äidinkielen taidon arvioiminen (ei kyselylomakkeessa vaihtoehtona). Nämä arvioinnin osa-alueet kattavat sisällöllisesti, mutta yleistäen opetussuunnitelmassa määritellyt tavoitteet, minkä vuoksi kysymyksenasettelussa vastaajien piti valita kolme tärkeimpänä pitämäänsä osa-aluetta. Äidinkielen taidon arviointi -kohdan jätin listasta kuitenkin pois, sillä se ei mielestäni ole relevantti vastausvaihtoehto tulevaisuuden työelämän kannalta.

Jokaiseen vastausvaihtoehtoon tuli vähintään kaksi merkintää. Eniten merkintöjä tuli

kuitenkin A-vastausvaihtoehtoon, eli viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, johon tuli yhteensä viisitoista merkintää. Toiseksi eniten merkintöjä tuli C-vastausvaihtoehtoon, eli tiedon hankkimiseen (12 merkintää). Kolmanneksi suosituin vastausvaihtoehto oli D, eli mediataidot ja verkkoviestinnän hyödyntäminen (11 merkintää). Alla taulukossa vielä merkintöjen tarkemmat lukumäärät vastausvaihtoehdoittain:

Taulukko 1. Vastausvaihtoehtojen jakautuminen

Vastausvaihtoehto	Merkintöjen määrä
Viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimiminen (A)	15
Tekstien ja tekstilajien ymmärtäminen (B)	5
Tiedon hankkiminen (C)	12
Mediataidot ja verkkoviestinnän hyödyntäminen (D)	11
Alan kirjallisten töiden laatiminen (E)	3
Luku- ja opiskelustrategioiden hyödyntäminen (F)	2
Äidinkielen sekä kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkityksen ymmärtäminen (G)	3

Sen lisäksi, että vastaajien tuli valita kolme tärkeimpänä pitämäänsä osa-aluetta, tuli valinnat myös perustella. Valtaosa perusteluista vastausvaihtoehdosta riippumatta liittyi jollain tavalla työelämään. Eräs vastaaja oli muun muassa todennut, että A-vastausvaihtoehto (viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimiminen) on yksi kolmesta tärkeimmästä, sillä vuorovaikutustaitoja tarvitaan kaikenlaisissa työnkuissa (esimerkki 1). Sama vastaaja oli valinnut myös vastausvaihtoehdot C (tiedon hankkiminen) ja D (mediataidot ja verkkoviestinnän hyödyntäminen) ja perustellut nekin työelämän näkökulmasta todeten, että työelämässä on osattava toimia itsenäisesti (esimerkki 2).

1: Alan töissä joutuu joka tapauksessa kohtaamaan ihmisiä, myös siellä konttorissa.

2: Koulun loppuessa asioista pitää itse osata ottaa selvää ja teknologiaa pitää osata hyödyntää työelämässä.

Perusteluina työelämälähtöisyyden lisäksi tavanomaisia olivat sellaiset, joissa asian todettiin olevan nykypäivää. Tämä näkyi erityisen usein vastausvaihtoehdon D (mediataidot ja verkkoviestinnän hyödyntäminen) tapauksessa, sillä vastaajat olivat usein rinnastaneet median

ja verkkoviestinnän nykyaikaisuuteen, kuten esimerkiksi kolme (3) voidaan havaita:

- 3: No sosiaalinen media ja erilaiset verkkolähteet on tavallisia ja nykyaikaisia, ne pitää hallita.

Vastaajat olivat käyttäneet perusteluinaan myös sitä, että jokin on subjektiivisesti mielenkiintoista. Tämä oli usein varsinkin vastausvaihtoehtojen F (luku- ja opiskelustrategioiden hyödyntäminen) ja G (äidinkielen sekä kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkityksen ymmärtäminen) perusteluna (esimerkki 4). Kuten esimerkiksi neljäkin käy ilmi, perustelut saattoivat myös kulkea limittäin aineistossa: työelämälähtöisyys kytkettiin usein myös muihin klusteroimiini ja abstrahoimiini perusteluihin.

- 4: Tykkään erilaisista kulttuureista ja niihin liittyvistä asioista, ne on musta mielenkiintoisia. Ja työssä tulen varmasti tapaamaan eri kulttuureista ihmisiä.

Edellä mainittujen perustelujen lisäksi neljänneksi tavallisin perustelu liittyi siihen, että vastaajat olivat yleistäneet jonkin osa-alueen taidot yleishyödyllisiksi koko elämän kannalta. Tällainen perustelu on tavanomainen erityisesti vastausvaihtoehtojen C (tiedon hankkiminen) ja D (mediataidot ja verkkoviestinnän hyödyntäminen) tapauksissa. Työelämän taidot nähtiin siis sellaisina, että niitä voi hyödyntää myös elämän muilla osa-alueilla, kuten esimerkiksi viisi (5) käy ilmi.

- 5: Kyllä tiedon hankkimista tarvii missä vaan, vaikka kun etsii googlesta tietoa mihin vaan liittyen.

Vastausvaihtoehtojen ja niiden perusteluiden perusteella työelämän kannalta hyödyllisimpinä vastaajat pitivät sellaisia äidinkielen arvioinnin osa-alueita, joita on mahdollista harjoitella hyvin konkreettisesti. Aineistosta kävi myös ilmi, että vastaajilla on selkeästi tiedossa, millainen suhde työelämän tarpeilla on näihin arvioinnin osa-alueisiin. Useimmat vastaajat olivat nimittäin perustelleet ainakin yhden valitsemansa vastausvaihtoehdon niin, että perustelun ja kysymyksessä numero kaksi kysytyn mielenkiintoisen työnkuvan (Mille alalle uskot työllistyväsi tai millainen työnkuva sinua tällä hetkellä kiinnostaa eniten? Miksi?) väliltä oli havaittavissa selkeä yhteys. Esimerkiksi eräs vastaaja mainitsi kysymyksessä numero kaksi haluavansa kirjanpitäjäksi. Tärkeimpinä äidinkielen osa-alueina hän piti viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimimista, tekstien ja

tekstilajien ymmärtämistä sekä mediataitoja. Nämä valinnat hän oli perustellut hyvin työelämälähtöisesti ja tiivistäen muun muassa niin, että asiakkaiden kanssa on tehtävä yhteistyötä, tekstilajien konventiot on ymmärrettävä voidakseen työskennellä menestyksekkäästi ja media on osa nykyistä arki- ja työelämää päivittäin.

4.2 Alakohtaisuus

Aiemmissakin luvuissa olen jo maininnut, että opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti äidinkielen opintojen tulisi yhdistyä ammattialakohtaisiin opintoihin. Tarkoituksenani olikin saada keräämäni aineiston perusteella käsitys siitä, kuinka hyvin vastaajat itse havaitsevat integraatiota äidinkielen ja alakohtaisten opintojen välillä. Lisäksi halusin selvittää, miten ja millaisissa äidinkielen tehtävissä sekä harjoituksissa integroituminen konkreettisesti tulee ilmi.

Vastausten perusteella näyttää siltä, että opiskelijat hahmottavat hyvin, kuinka erilaisissa äidinkielen harjoituksissa keskitytään harjoittelemaan nimenomaan alakohtaisia – tässä tapauksessa liiketalouden alaan liittyviä – äidinkielen tietoja ja taitoja. Vastausten joukossa oli nimittäin eriteltyä runsaasti erilaisia tehtävämuotoja ja annettu konkreettisia esimerkkejä, kuinka tehtävissä, opetusmateriaaleissa ja harjoituksissa liiketalouden ala näkyy. Erilaisia tehtäviä oli esitelty laajasti liittyen jokaiseen äidinkielen arvioinnin osa-alueeseen, mikä mielestäni kertoo siitä, että integrointi äidinkielen ja alakohtaisten opintojen välillä on jokaisella osa-alueella selkeää ja onnistunutta.

Aineistosta nousi esiin kolme erilaista harjoitusta ja tehtävämuotoa, jotka mainittiin jollain tavalla miltei jokaisessa vastauslomakkeessa äidinkielen ja alakohtaisten teemojen integroinnista kysyttäessä: esiintymiseen tai vuorovaikutukseen liittyvät harjoitukset, alan teemoihin liittyvät materiaalit ja kirjalliset harjoitukset sekä erilaiset lukemistehtävät.

Erilaiset esiintymiseen ja vuorovaikutukseen liittyvät tehtävät ja työskentelymuodot näyttäytyivät aineistossa suuressa roolissa: vastaajat olivat muun muassa maininneet pari- ja ryhmätyöt, esitelmät ja puheet sekä autenttiset esimerkiksi tosielämän asiakaspalvelutilanteisiin liittyvät harjoitukset sellaisiksi, joissa alakohtaisuus on vahvasti läsnä. Vastaajien mukaan autenttisissa työelämää kuvaavissa harjoituksissa on keskitytty nimenomaan käsittelemään alakohtaisia teemoja. Muun muassa bisnesetiketin käsite nousi useissa vastauksissa esiin (esimerkki 6).

6: Tällä alalla äidinkieli on sitä taloussanastoa ja tapojen opettelua (bisnesetiketti). Mukaan mahtuu toki myös ne esiintymiset ja muut härpäkkeet.

Vastaajien mukaan myös yleisesti opetuksessa käytetyissä aineistoissa ja materiaaleissa on keskitytty alakohtaisiin teemoihin ja autenttisuuteen. Kuten esiintymis- ja vuorovaikutusharjoituksissa, myös materiaalien ja kirjallisten harjoitusten aiheet liittyvät vastaajien mukaan autenttisiin työelämän tilanteisiin. Useampi vastaaja olikin maininnut esimerkkinä tehtävän, jossa tarkoituksena oli laatia jokin alaan liittyvä asiakirja, kuten virallinen sähköposti tai sopimus, kuten esimerkiksi seitsemän (7) käy ilmi. Lisäksi aineistossa oli joitain vastauksia, joissa mainittiin lukemistehtävien aiheiden liittyvän useimmiten liiketalouden alaan.

7: Alaan liittyviä tehtäviä on paljon sekä kirjoissa että tehtävämonisteissa. Harjoitusten aiheina on esim. myyntipuheita yms.

Mielestäni oli kuitenkin hyvin yllättävää, että vain yksittäiset vastaajat olivat maininneet vastauksissaan teknologian käytön tai kuvailleet harjoituksia, joissa hyödynnetään viestintävälineitä tai teknologiaa. Vaikka vastaajat pitivät mediataitoja ja verkkoviestinnän hyödyntämistä kolmanneksi hyödyllisimpänä osa-alueena (ks luku 4.1), tässä tapauksessa teknologiaan ja verkkoviestintään liittyvät maininnat jäivät yllättävän vähäisiksi. Aineistoni pohjalta ei valitettavasti käy ilmi, mistä mainintojen vähyys johtuu. Kyse saattaa olla siitä, että vastaajat pitävät alaan integroituja tehtäviä ja harjoituksia sellaisina, jotka tehdään perinteisin välinein tai siitä, että teknologia on niin kiinteä osa jokapäiväistä opiskelu- ja työelämää, ettei sitä tule erikseen maininneeksi.

4.3 Kuinka riittävästi alakohtaisuus näkyy äidinkielen opinnoissa?

Aineiston perusteella sain käsityksen, että alakohtaisuus näyttäytyy vastaajien mielestä tutkintoa täydentävissä äidinkielen opinnoissa moninaisin eri tavoin; muun muassa erilaisissa tehtävissä, harjoituksissa ja opetusmateriaaleissa (ks. luku 4.2). Vastaajat ovat osanneet eritellä jokaiseen äidinkielen arvioinnin osa-alueeseen liittyen erilaisia harjoituksia ja tehtäviä, joista alakohtaisuus heidän mielestään käy selkeästi ilmi. Monet vastaajat ovat osanneet myös hyvin konkreettisesti antaa esimerkkejä siitä, kuinka äidinkielen arvioinnin eri osa-alueita voi

kytkeä työelämään, kuten esimerkiksi kahdeksan (8) käy ilmi. Lisäksi joukossa oli vastauksia, joissa kuvailtiin tarkemmin esimerkiksi alakohtaisia opetusmateriaaleja. Jo pelkästään tämän perusteella sain käsityksen, että äidinkielen opinnot kytkeytyvät liiketalouden opintoihin riittävästi: integroituminen näkyy opiskelijoiden jokapäiväisessä arjessa selkeästi ja tunnistettavasti. Aineiston pohjalta on siis pääteltävissä, että opiskelijat itse ymmärtävät, kuinka äidinkieli oppiaineena kytkeytyy liiketalouden opintoihin ja mikä merkitys hyvillä äidinkielen taidoilla on tulevassa työelämässä. Muutamat vastaajat nimittäin olivat kommentoineet, että ilman hyviä tai edes kohtuullisia äidinkielen taitoja jo pelkkä työnhaku voi olla haastavaa, itse työn tekemisestä puhumattakaan (esimerkki 9).

8: Esimerkiksi erilaisissa asiakaspalvelutöissä tarvitaan viestintä- ja vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja tarvitaan vaikkapa kaupan nettisivujen päivittämisessä.

9: Joka työssä tarvitaan jotain äidinkieleen liittyvää. Myös töitä etsiessä

Tämän perusteella vaikuttaa siltä, että opiskelijat osaavat kytkeä äidinkielen kurssien sisältöjen tarpeellisuuden työelämään, minkä perusteella integroinnin voi olettaa olevan onnistunutta. Näillä perusteilla voidaan myös tulkita, että opettaja on osannut onnistuneesti perustella opeteltavien asioiden tarpeellisuuden juuri työelämän näkökulmasta. Erilaisten harjoitusten, kuten autenttisten tilanteiden harjoittelemisen, ja työelämän välillä näyttää siis vastaajien mielestä olevan selkeä yhteys, mikä puoltaa päätelmäni siitä, että alakohtaisuus näyttäyty riittävästi vastaajaryhmän äidinkielen opinnoissa.

Edellä mainittujen seikkojen perusteella päättelen siis alakohtaisuuden näkyvän riittävästi vastaajaryhmän äidinkielen opinnoissa. Mikäli alakohtaiset teemat olisivat äidinkielen opinnoista irrallisia tai niitä ei opetuksessa hyödynnettäisi lainkaan, vastaajat tuskin osaisivat yhtä konkreettisin esimerkein ja täsmällisesti kuvailla alakohtaisiin teemoihin liittyviä materiaaleja, harjoituksia tai saati niiden tarkoituksia. Keskeistä onkin se, että opiskelijat itse ymmärtävät äidinkielen oppiaineen sisältöjen ja työelämän tarpeiden yhteyden: aineiston perusteella tämä yhteys on opiskelijoille hyvin selkeä ja samalla tärkeä opiskeluun kannustava tekijä.

5 PÄÄTÄNTÖ

5.1 Yhteenveto ja johtopäätökset

Tässä tutkimuksessa on lähestytty ammattikoulun äidinkielen opintojen hyödyllisyyttä ja alakohtaisuuden kokemista liiketalouden opiskelijoiden näkökulmasta. Tarkoituksenani oli selvittää, millaisia liiketalouden perustutkinnon äidinkielen opetussuunnitelman osa-alueita opiskelijat pitävät hyödyllisenä ja kuinka opetukselta vaadittava alakohtaisuus näyttäytyy oppiaineen opetuksessa. Lisäksi tarkoituksenani oli saada käsitys, kuinka riittävästi alakohtaisuus opinnoissa näkyy.

Aineistoni perusteella näyttää siltä, että hypoteesiani mukailten opiskelijat pitävät tärkeinä ja hyödyllisinä hyvin työelämälähtöisiä tietoja ja taitoja. Näistä tärkeimpinä esiin nousivat viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimiminen, tiedon hankkiminen sekä mediataidot ja verkkoviestinnän hyödyntäminen. Tutkimukseni tulokset ovat linjassa Liimatan (2013: 73–74) tutkimuksen tulosten kanssa, jossa näitä edellä mainitsemiani kolmea osa-aluetta pidettiin niin ikään hyödyllisimpinä työelämän kannalta.

Tutkielmani analyysiosiossa olen tuonut esiin, että lähtökohtaisesti hyvin monien kysymysten vastauksiin liittyvät perustelut koskivat useimmiten työelämää ja siellä tarvittavia tietoja ja taitoja. Alakohtaisuus ja työelämä näyttäytyvätkin äidinkielen opetuksessa opiskelijoiden mukaan hyvin suuressa roolissa: niitä käsitellään niin erilaisten harjoitusten, tehtävien, aineistojen kuin työskentelytapojenkin muodossa. Tämä saa aineistoni mukaan opiskelijoilta paljon kiitosta, sillä motivaatio äidinkielen opiskeluun tulee nimenomaan työelämän tarpeista tai opiskelijan omasta kiinnostuksesta. Takala ja Tarkoma (2004: 12-14) ovat todenneet, ammatilliseen koulutukseen saattaa hakeutua sellaisia henkilöitä, jotka eivät halua tai kykene suuntautumaan akateemiselle uralle. Tällaisilla opiskelijoilla mielenkiinto yhteisten aineiden opiskeluun saattaa olla olematon, sillä oletuksena on ollut, että ammattikoulussa opiskellaan vain ammatillisia aineita. Mikäli äidinkieli on onnistuneesti integroitu alakohtaisuuteen ja työelämä tuotu lähelle opiskelijoita, rakentuu oppiaineista yhtenäinen kokonaisuus, joka palvelee opiskelijaa kaikin mahdollisin tavoin. Aineistostani on havaittavissa samaa ajattelua; opiskelijoiden mukaan hyödyllisimpiä ja mielekkäimpiä ovat sellaiset äidinkielen osa-alueet, jotka mutkattomasti kytkeytyvät työelämän tarpeisiin.

Äidinkielen opintojen alakohtaisuuden riittävyys on ollut myös keskeinen

tutkimukseni kohde. Kuten analyysiosuudessa olen todennut, mielestäni tutkimukseeni osallistuneiden opiskelijoiden äidinkielen opinnoissa alakohtaisuus näkyy riittävästi. Opiskelijat kykenevät nimittäin aineistoni perusteella ymmärtämään ja selittämään työelämän, alakohtaisten tarpeiden ja äidinkielen opintojen yhteyden, minkä perusteella päättelen alakohtaisten teemojen ja äidinkielen opintojen yhdistelemisen olevan onnistunutta. Mikäli äidinkieltä opiskeltaisiin alakohtaisista teemoista irrallisena oppiaineena, vastaajat eivät välttämättä pystyisi yhtä selkeästi ja konkreettisin esimerkein kuvailemaan äidinkielen oppiaineen sisältöjä liiketalouden näkökulmasta ja alan tarpeita huomioiden.

Tutkimustulokseni antavat siis tukea niin Cattsin, Falkin ja Wallacen (2011: 259) kuin Takalan ja Tarkomankin (2004: 6) päätelmille siitä, että onnistunut alakohtainen oppiminen vaatii eri tietojen ja järjestelmien hyödyntämistä sekä yhdistelemistä: opiskelijoiden antamista vastauksista käy selkeästi ilmi, että äidinkieli nähdään nimenomaan osana tulevaisuuden työelämän tarpeellisia taitoja. Äidinkieli ei siis ole vain irrallinen osansa, vaan liittyy monin eri tavoin työelämään ja sen tarpeisiin. Tämä kuitenkin edellyttää opettajalta taitoa ja tietoa oman aineensa lisäksi myös opiskelijoiden alan käytänteistä, kuten Leppänenkin (2010: 23) on tutkielmassaan todennut. Takalaa ja Tarkomaa (2004: 10) mukaillen todettakoon siis, että tietojen ja taitojen palapelin osien on loksahdettava kohdilleen, jotta saavutetaan tavoitteena oleva tiedollisesti yhtenäinen ammattitaito.

Aineiston perusteella näyttää siis siltä, että äidinkielen ja alakohtaisten opintojen integrointi on hyvin monipuolista: erilaisia tehtäviä ja harjoituksia erilaisin alaan liittyvin materiaalein tehdään runsaasti. Tämä tukee opiskelijoiden kokonaisvaltaista ammatillaiseksi opiskelemista, jota myös opetussuunnitelmassa oppilaitokselta edellytetään. Saamieni tutkimustulosten perusteella ei siis vaikuta siltä, että äidinkielen opetuksessa olisi liiemmin alakohtaisten teemojen huomioon ottamisessa kehitettävää. Aineiston mukaan kyselyyn vastanneilla opiskelijoilla on kuitenkin selkeitä mielipiteitä ja hyviä perusteluja liittyen siihen, millaiset harjoitukset ja työskentelymuodot nähdään mielekkäinä ja hyödyllisinä. Tästä johtuen koenkin, että opettajan voisi olla hyödyllistä neuvotella opiskelijoidensa kanssa siitä, miten ja millaisin lähestymistavoin asioita opiskellaan.

5.2 Jatkotutkimusmahdollisuudet ja tutkimuksen arviointi

Johdanto-osuudessa jo totesinkin, että olisi mielenkiintoista selvittää, millainen vaikutus

onnistuneella äidinkielen ja alakohtaisten opintojen integroinnilla on opiskelijoiden motivaatioon ja innostuneisuuteen opiskella äidinkieltä. Tässä tutkimuksessa resurssien vuoksi tälle asialle ei valitettavasti ollut sijaa, joten se jäänee toisen tutkijan selvitettäväksi. Mielenkiintoista voisi olla myös selvittää sitä, onko alavalinnalla merkitystä opiskelijoiden suhtautumiseen äidinkielen oppiaineeseen. Tällöin voisi olla mielekästä vertailla kahden tai useamman eri alan opiskelijoiden näkemyksiä ja mielipiteitä toisiinsa.

Mikäli vastaavanlaista tutkimusta tehdään, näkisin haastattelut parempana vaihtoehtona aineistonkeruumenetelmäksi kuin kyselylomakkeet, joita tässä tutkimuksessa käytin. Kuten aineiston esittelyosuudessa jo mainitsinkin, haastatteluin olisin luultavasti saanut monisanaisempaa ja syvällisempää materiaalia analysoitavakseni. Kyselylomakkeiden vastaukset jäivät suppeiksi ja osin yksipuolisiksi, mikä hankaloitti analysointityötä. Lisäksi tutkimuksen reliabiliteettia olisi vahvistanut se, että kyselylomakevastauksia olisi lisäkseni tulkinnut toinenkin henkilö. Nyt subjektiivisen kokemisen vaikutus tulkintaan on melko suuri.

Pidän kuitenkin tutkimuksen validiteettia hyvänä, sillä saamani tutkimustulokset ovat linjassa aiempiin tutkimuksiin (vrt. Liimatta 2013). Resurssien puutteesta johtuen aineistoni oli melko suppea, eli validiteetin ja reliabiliteetin lisäämiseksi suurempi vastaajamäärä kenties useammasta oppilaitoksesta voisi olla paikallaan. Lisäksi tutkimukseen saisi lisää näkökulmia vertailemalla eri alojen opiskelijoiden näkökulmia. Kaiken kaikkiaan koen silti tutkimukseni olleen onnistunut: sain vastaukset esittämiini tutkimuskysymyksiin ja koen, että tutkimustuloksista saattaa olla hyötyä myös pedagogisesti. Arvelen, että tutkimuksestani saattaa nimittäin saada näkökulmia siihen, millaiset työskentelymuodot ja harjoitukset kiinnostavat nimenomaan opiskelijoita itseään.

LÄHTEET

- Aro, Mari 2009: *Speakers and Doers. Polyphony and Agency in Children's Beliefs about Language Learning*. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. — <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-3532-0>
- Catts, Ralph, Falk, Ian & Wallace, Ruth 2011: *Vocational learning : Innovative theory and practice*. London/New York: Springer.
- Hietamäki, Ulla 2000: ”Aineena yök, kielenä ihan kiva”: äidinkielen merkitys lukiolaisten teksteissä. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. — <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-2000844978>
- Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007: *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi.
- Junkkarinen, Sari 2006: ”Ei tää äidinkieli ole kovin turhaa, mutta ei se oikein kiinnosta” – Yhdeksäshuokkalaisten ja äidinkielen opetus. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopiston kielten laitos. — <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-2006169>
- Kostiainen, Emma 2003: *Viestintä ammattiosaamisen ulottuvuutena*. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. — <http://urn.fi/URN:ISBN:951-39-1541-7>
- KS = Kielitoimiston sanakirja 2016: Käsitys. — <http://www.kielitoimistonsanakirja.fi/> 7.4.2016
- Laukia, Jari 2013: *Tavoitteena sivistynyt kansalainen ja työntekijä. Ammattikoulu Suomessa 1899-1987*. Väitöskirja. Helsingin yliopisto. — <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/41667/tavoitte.pdf?sequence=1>
- Leppänen, Heli 2010: *Ammatillisen peruskoulutuksen äidinkielen oppikirjat. Sisältöjen ja ammattialan integroinnin tarkastelua*. Pro gradu-tutkielma. Jyväskylän yliopiston kielten laitos. — <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201002261286>
- Liimatta, Outi 2013: *Ammatillista perustutkintoa suorittavien opiskelijoiden asennoituminen äidinkielen oppiaineeseen*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto. — <http://urn.fi/URN:NBN:fi:oulu-201304051158>
- Moilanen, Pentti & Räihä, Pekka 2015: Merkitysrakenteiden tulkinta. – Valli, Raine & Aaltola, Juhani (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin* s. 52-73. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Opetushallitus 2014: *Ammatillisen perustutkinnon perusteet: Liiketalouden perustutkinto 2014*. Helsinki: Opetushallitus.
- 2015: *Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015*. Helsinki: Opetushallitus.
- Riley, Philip 1997: ’BATS’ and ’BALLS’: Beliefs about talk and beliefs about language learning. Melanges CRAPEL. — http://web.atilf.fr/IMG/pdf/melanges/09_riley.pdf
- Stenström, Marja-Leena & Virolainen, Maarit 2014: *The Current State and Challenges of Vocational Education and Training in Finland*. Jyväskylän yliopisto. — http://nord-vet.dk/indhold/uploads/report1b_fi.pdf 27.2.2016
- Suomen virallinen tilasto (SVT) 23.9.2015: *Ammatillisessa koulutuksessa 120 700 uutta opiskelijaa vuonna 2014*. — http://www.stat.fi/til/aop/2014/aop_2014_2015-09-23_tie_001_fi.html 25.2.2016
- Takala, Tuija & Tarkoma, Elise 2004: *Ammatillinen äidinkieli ja integrointi*. Helsinki: Äidinkielen opettajain liitto.
- Tilastokeskus 2016: *Frekvenssijakauma*. — <http://www.stat.fi/meta/kas/frekvenssi.html> 12.4.2016
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2002: *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- Vilka, Hanna 2007: *Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet*. Helsinki: Tammi.
- Yli-Kiikka, Taru 2014: ”On tää erilaasta ku johnaki yläasteella” : maatalousoppilaitoksen opiskelijoiden käsityksiä ammattikoulun äidinkielestä. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopiston kielten laitos. — <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201408262665>

LIITE: Kyselylomake

Liiketalouden perustutkinnon perusteissa äidinkielen oppiaineen keskeisenä oppimistavoitteena joka osa-alueella painotetaan alakohtaisuutta. Alakohtaisuudella tarkoitetaan siis äidinkielen opintosisältöjen kytkemistä ammattiopintoihin muun muassa tehtävien laadun tai sisällön kautta. Perustutkinnon perusteiden mukaan opiskelijan tulee muun muassa:

- osata viestiä ja toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- ymmärtää omaan alaan liittyvien tärkeimpien tekstilajien käytänteet, olennaisen sisällön ja tarkoituksen
- osata hakea tietoa eri tietolähteistä ja käyttää tietoa sekä noudattaa lähteiden käytön periaatteita
- osata hyödyntää mediaa ja verkon tarjoamia viestintä- ja vuorovaikutusvälineitä opiskelussaan sekä tehdä ammattiosaamistaan näkyväksi
- osata laatia alaan liittyviä kirjallisia töitä
- osata hyödyntää äidinkielen oppimisen luku- ja opiskelustrategioita
- ymmärtää äidinkielen sekä kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkityksen alan ja ammatin kannalta
- osata arvioida ja kehittää omaa äidinkielen taitoaan.

(Opetushallitus 2014)

Lue kysymykset rauhassa läpi ja vastaa niihin niin monisanaisesti kuin vastaamiselle annetun tilan puitteissa pystyt. Pohdi asiaa omalta kannaltasi, älä kaverin kanssa yhdessä. Ei ole olemassa oikeita tai väärä vastauksia, joten vastaathan kysymyksiin rehellisesti. Vastaukset käsitellään nimettömänä, joten vastauksiasi ei pysty yhdistämään juuri sinuun.

Taustatietosi:

Ikä:

Sukupuoli:

Viimeisin äidinkielen arvosana: 0-1 __, 2 __, 3 __

- 1. Onko tarkoituksenesi jatkaa opintoja vielä tämän tutkinnon valmistuttua? Mille alalle voisit mahdollisesti jatkokouluttautua?**
- 2. Mille alalle uskot työllistyväsi tai millainen työnkuva sinua tällä hetkellä kiinnostaa eniten? Miksi?**
- 3. Millaiset tehtävät ja harjoitukset innostavat sinua äidinkielen opiskeluun? Anna kolme esimerkkiä ja perustele, miksi juuri kyseiset harjoitukset kiinnostavat sinua.**
- 4. Miksi pidät tärkeänä opiskella äidinkieltä?**
- 5. Millaisia työelämässä tarvittavia taitoja olet äidinkielen kursseilla oppinut? Kuvaile ja anna konkreettisia esimerkkejä.**

6. Mistä ja miten uskot voivasi oppia työelämässä tarvittavia äidinkielen taitoja ja tietoja muualta kuin äidinkielen kursseilta?

7. Millä tavoin äidinkielen opetuksessa (tehtävissä, oppimateriaaleissa ja harjoituksissa) näkyy oma ammattialasi? Kuvaile harjoituksia, tehtäviä ja opetusmateriaaleja (oppikirjat, opettajan antamat monisteet yms.).

8. Mitkä kolme (3) äidinkielen osa-aluetta koet hyödyllisimmäksi tulevaisuutesi kannalta? Pohdi asiaa mahdollisen työllistymisesi ja alalla työskentelemisen näkökulmasta. Ympyröi parhaaksi katsomasi vaihtoehdot.

A. Viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimiminen

B. Tekstien ja tekstilajien ymmärtäminen

C. Tiedon hankkiminen

D. Mediataidot ja verkkoviestinnän hyödyntäminen

E. Alan kirjallisten töiden laatiminen

F. Luku- ja opiskelustrategioiden hyödyntäminen

G. Äidinkielen sekä kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkityksen ymmärtäminen

9. Miksi valitsit juuri yllä valitsemasi kolme osa-aluetta? Perustele valintasi.

10. **Millä tavalla voisit hyödyntää näiden kolmen osa-alueen sisältöjä tulevassa työssäsi?**

Anna konkreettisia esimerkkejä.

11. **Kuinka alla mainitut äidinkielen osa-alueet näkyvät äidinkielen opetuksessa (harjoituksissa tai tehtävissä)?** Voit antaa myös esimerkkejä siitä, mitä kaikkea mielestäsi sisältyy näihin osa-alueisiin.

A. Viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa toimiminen

B. Tekstien ja tekstilajien ymmärtäminen

C. Tiedon hankkiminen

D. Mediataidot ja verkkoviestinnän hyödyntäminen

E. Alan kirjallisten töiden laatiminen

F. Luku- ja opiskelustrategioiden hyödyntäminen

G. Äidinkielen sekä kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkityksen ymmärtäminen